

Bosnisch Bartlehiem

Mislim na vas, ik denk aan u. Zo luidt de laatste regel van een briefje dat rondgaat op internet. Het is de bedoeling dat het wordt opgestuurd aan een van de organisaties van vrouwen uit Srebrenica door Nederlanders die zich boos maken over de erepenning, het herinneringskruisje, het draaginsigne of hoe de medaille ook mag heten die de leden van Dutchbat III, inclusief kolonel b.d. Thom Karremans, op 4 december 2006 ontvingen uit handen van minister Kamp van Defensie.

Wat een vertoning was dat. ‘Eindelijk erkenning’, zeiden Dutchbatters in de krant. Erkenning voor wat: knappe prestaties, geleden leed? Volgens het ministerie is het doel ‘eerherstel’ voor deze militairen die ‘onder moeilijke omstandigheden (...) naar eer en geweten hebben gehandeld’. Het speldje dat ze kregen opgeprikt schijnt vergelijkbaar te zijn met een Elfstedenkruisje of Vierdaagse-medaille: het drukt geen lof uit voor bijzonder optreden, maar geldt als eenvoudig bewijs van de voltooiing van een missie. Dutchbatters gingen naar Bosnië en kwamen terug, daarom krijgen ze nu dit lintje dat geen lintje mag heten. Srebrenica als een Bosnisch Bartlehiem.

Natuurlijk, de landgenoten die in de zomer van 1995, sommige waren nog geen twintig jaar oud, in de enclave getuige waren van een historische gebeurtenis die aan minstens 7500 mannen en jongens het leven kostte, zullen daar gevolgen van ondervinden. Sommige zijn getekend voor het leven. Op individueel niveau valt hun waarschijnlijk niet veel te verwijten: had Jan of Jannie Soldaat de loop van de gebeurtenissen kunnen keren? Moeilijk.

Hoe hogerop in de bevelsstructuur, hoe groter de twijfel inzake die schuldwestie. De wat-alsvraag is al vaak gesteld, het NIOD alleen al heeft er telefoonboeken over volgeschreven.

Maar laten we er, *for the sake of the argument*, nu eens van uitgaan dat Dutchbat gedaan heeft wat het kon, dat er niets, maar dan ook niets binnen de mogelijkheden van Karremans en de zijnen lag dat Ratko Mladic op andere gedachten had kunnen brengen, dat er, kortom, geen Nederlandse militair

ook maar iets te verwijten valt. Zou het dan een goed idee zijn om deze groep mensen een medaille op te spelden?

Verplaats je eens in de overlevenden, die nabestaanden die in Nederland zo vaak een slechte pers krijgen omdat ze zo irritant vasthoudend zijn en de zaken alsmaar niet willen laten rusten: de vrouwen van Srebrenica. Stel, je bent een van hen. Je verloor je man, je vader, je zoon of je verloor ze alle drie. Je verloor ook je huis en de gemeenschap waartoe je behoorde. Een decennium later probeer je zo goed en zo kwaad als het gaat de draad van het leven op te pakken. Als je geluk hebt, zijn je dierbaren inmiddels geïdentificeerd en fatsoenlijk begraven. Maar het kan ook zijn dat hun lichamen nog in een plastic zak in een zoutmijn in Tuzla liggen. Of ergens onder de grond geschoffeld, onontdekt. Hoe dan ook, je ploegt je voort door het leven en dan zit je een keer naar het avondjournaal te kijken en wat zie je: Thom Karremans met een speldje op zijn borst. Minister erbij, ceremonieel vertoon, wat vlaggen en pers enzovoort. Goh, wat zou er dan door je heen gaan?

Het is eenvoudig: geef die Dutchbatters alles wat zij nodig hebben om de draad van het leven op te pakken. Geef ze coaching, counseling, traumahulpverlening. Geef ze een opleiding, een baan. Help hun families, hun omgeving. Geef ze goed historisch onderzoek, gedenkboeken, documentaires en fototentoonstellingen, geef ze een podium. Geef ze alles, maar geef ze géén medaille.

MARE FABER
Eindredacteur S&D

Begrijp behoudzucht

Volgens veel commentatoren waren de verkiezingen van 22 november 2006 een overwinning voor het conservatisme. De partijen die winst boekten — SP, ChristenUnie, Partij voor de Vrijheid — zouden elk op hun eigen manier behoudzuchtig zijn en hervormingen willen tegenhouden. Los van de vraag of deze interpretatie juist is, moeten we ons afvragen hoe erg dergelijke behoudzucht eigenlijk

INTERVENTIE

is. PvdA-Kamerlid Martijn van Dam laat daarover in S&D 2006/12 geen misverstand bestaan: de PvdA dient niet te buigen voor deze conservatieve tegenwind, maar vast te houden aan een progressief hervormingsprogramma. In andere bewoordingen sluit zijn collega Frans Timmermans zich in hetzelfde nummer hierbij aan.

Het verwijt van conservatisme treft vooral gevestigde burgers, die weigeren om verworven rechten op te geven. Het gaat bijvoorbeeld om — vaak wat oudere — werknemers die zich vastklampen aan de zekerheid van een (vaste) baan en inkomen. Zij verzetten zich tegen versoepeling van de ontslagbescherming, tegen het openstellen van de grenzen voor arbeidskrachten uit Oost-Europa, tegen flexibilisering van de arbeidsmarkt, tegen beperking van uitkeringsaanspraken.

Wat is er mis met deze behoudzucht? Laten we ervan uitgaan dat baan- en inkomenszekerheid op zichzelf niet slecht zijn; de meeste mensen prefereren immers zekerheid boven onzekerheid. Toch zou behoud van oude zekerheden onwenselijk kunnen zijn, om drie redenen.

Het is denkbaar dat ontwikkelingen als globalisering en vergrijzing voor onze toekomst weinig goeds beloven; de welvaart en zekerheden van de naoorlogse verzorgingsstaat zijn eenvoudigweg niet meer te handhaven. In dat geval is het begrijpelijk dat de meeste mensen zo lang mogelijk vasthouden aan oude zekerheden. Maar op den duur zullen ze die onvermijdelijk moeten opgeven.

Van Dam, Timmermans, en andere criticasters van het huidige conservatisme, wijzen dit toekomstpessimisme echter resoluut af. Zij stellen dat de ontwikkelingen waar de behoudzuchtigen zich zorgen over maken, juist veel kansen bieden. Die moeten we met beide handen aangrijpen. Zoals Van Dam het formuleert: 'Europese integratie, vrije wereldhandel, (selectieve) migratie, een open blik op de wereld — dat alles pakt gunstig uit voor de Nederlandse economie en daarmee voor Nederlandse burgers. Protectionisme, gesloten grenzen en verzet tegen flexibilisering van de arbeidsmarkt helpen Nederland niet vooruit.'

Maar als dit waar is, waarom is het dan nodig dat bepaalde groepen eerst hun verworven rechten

opgeven? Moet een werknemer van vijftig die zijn baan verliest en na twee jaar in de bijstand belandt, dit werkelijk als vooruitgang zien? Misschien zijn 'we' hierdoor op den duur inderdaad beter af. Maar is het gerechtvaardigd om de offers die nodig zijn voor economische voorspoed eenzijdig bij een groep te leggen die er waarschijnlijk niet meer de vruchten van zal plukken?

Een derde reden waarom behoud van zekerheden van gevestigde werknemers onwenselijk kan zijn, is dat het de onzekerheid voor andere groepen vergroot. Ontslagbescherming voor werkenden met een vast contract — de *insiders* — gaat in deze redenering ten koste van de kans op (vast) werk van flexwerkers, werklozen en nieuwkomers op de arbeidsmarkt — de *outsiders*.

Als we de bescherming van insiders verminderen, verdwijnen de voordelen van een vaste baan: de zekerheid van insiders wordt kleiner. Maar het staat nog te bezien of de zekerheid van outsiders er groter door wordt. Zelfs al komen er werklozen aan de bak — hetgeen overigens nog de vraag is — we creëren een nieuwe groep outsiders, namelijk van oudere werknemers die hun baan verliezen. Als outsiders het liefste insider worden, is het toch niet verwerpelijk dat de insiders het liefst insider blijven?

Wie behoudzucht afwijst en een progressieve hervormingsagenda bepleit, zal degenen die hun gevestigde belangen verdedigen — belangen waarvoor de PvdA in het verleden gestreden heeft! — ervan moeten overtuigen dat het in hun eigen belang is om oude zekerheden op te geven. Als men daar niet in slaagt, zal deze groep in ieder geval enigerlei compensatie moeten worden geboden — bijvoorbeeld meer genereuze uitkeringen in ruil voor minder ontslagbescherming. Als de progressieve hervormingsgezinden dit nalaten en deze wensen als conservatief terzijde schuiven, moeten zij niet vreemd opkijken als een groeiend aantal kiezers zijn heil elders zoekt.

PAUL DE BEER
Redacteur S&D